

RANA KOMMUNE

2019

Kommunaløkonomisk analyse

Økonomiavdelingen
Rana kommune
Kommunaløkonomisk
analyse 2019

Oktober 2019

INNHALDSFORTEGNELSE

1. Innledning.....	2
DEL 1: Økonomiske nøkkeltall 2018 Rana kommune.....	3
Oppsummering.....	3
Inntekts- og utgifts utvikling.....	4
Handlefrihet.....	5
Investeringer.....	7
Gjeld og gjeldsbelastning.....	8
Fond	10
Utvalgte finansielle nøkkeltall	11
Økonomistyring.....	12
Handlingsregel for bærekraft.....	13
DEL 2: Økonomiske nøkkeltall 2018 Rana – konsern.....	14
Hovedtall drift	14
Kommentarer.....	15

1. INNLEDNING

Den kommunaløkonomiske analysen er sammen med Kostra-analysen sentrale dokumenter i det videre arbeidet med å omstille tjenestetilbudet i Rana kommune til bærekraftig drift. Det er viktig for de veivalg som skal fattes, at det er en felles forståelse av nåsituasjonen. Analysene skal bidra til å skape dette.

I sammenligningen nyttes som i Kostra-analysen kommunegruppe 13 (KG 13 Konsern). Sammenligningen er delt i to med del 1 økonomiske nøkkeltall for Rana kommune og del 2 økonomiske nøkkeltall Rana kommune konsern (inkludert Rana kommunes del av HAF og Havna). Sammenlikninger gir grunn for å stille spørsmål, men er ikke på noen måte fasit.

Fra Rana kommunes Årsberetning 2018:

Rana kommune fikk i 2018 et mindreforbruk på 44,5 mill. kr. Resultatet skyldes god økonomisk styring på drift, kontroll på finans, lavt rentenivå og ekstraordinære skatteinntekter. Driftsmarginene er gode og flere økonomiske indikatorer viser positive tall. Langsiktig og bærekraftig økonomistyring gir resultat.

Kommunesektoren fikk også i 2018 høyere skatteinntekter enn forutsatt i statsbudsjettet. Rana kommune fikk 23,7 mill. kr mer i skatteinntekter og rammetilskudd enn opprinnelig budsjettet.

Finansområdet gir et samlet positivt bidrag i forhold til regulert budsjett på 19,4 mill. kr. Dette forklares i hovedsak med lavere pensjonsutgifter og renteutgifter enn budsjettet.

Driften leverer et mindreforbruk på 25,1 mill. kr. Korrigert for overskuddsmidler fra 2017 på 20,2 mill. kr, er mindreforbruk for 2018 på 4,9 mill. kr. Økonomistyringen og budsjett disiplinen oppleves som god. Organisasjonen leverer i et år med omstillingsutfordringer og omorganisering.

Rana kommune har tilnærmet seg gjennomsnittlig utgiftsnivå i sammenlignbare kommuner i kommunegruppe 13 (KG 13). Ureviderte regnskapstall for 2018 viser et driftsnivå i Rana kommune som er kun 0,7 mill. kr høyere enn snittet i KG 13. I 2017 var Ranas ressursbruk 30 mill. kr. høyere og i 2015 96 mill. kr høyere.

Brutto driftsresultat (BDR) var 4,2 prosent mot 4,7 prosent i 2017. Resultatgraden uttrykker soliditet i driften. Kontroll på ressursbruk og driftsutgifter, er den viktigste forutsetningen for god kommunal økonomisk styring. Netto driftsresultat (NDR) er også godt, med 5,4 prosent mot 4,7 prosent i 2017. Høy NDR har klar sammenheng med høy BDR. I tillegg kommer Terrainbetaling på 24 mill. kr, tilsvarende 1,1 prosent av NDR. Driftsmarginene åpner for driftsoverføring til investeringer på 63,8 mill. kr, som bidrar til en lavere økning av lånegjelda. Det er viktig å ha tilstrekkelig med frie midler til drifts- og investeringsformål. Dette øker kommunens evne til å håndtere budsjettavvik og uforutsette utgifter kommende år. Det er også viktig med tilførsel av egenkapitalmidler til de store investeringsoppgavene kommunen står overfor.

Rana kommunes disposisjonsfond er i 2018 økt med 21,7 mill. kr og utgjør 16,1 prosent av driftsinntektene i 2018, som er høyere enn sammenlignbare kommuner (9,7 prosent). Det minnes i denne sammenheng om flyplassvedtaket på 300 mill. kr, som vil tappe fondet betydelig.

Avsetninger til fond og tilførsel av egenkapital til investeringer er i stor grad knyttet til inntekter relatert til kraft. Det er press både fra kraftbransjen og sentrale myndigheter på fremtidig inntektsnivå og kommunenes mulighet til å disponere disse inntektene selv.

Årsregnskapet for 2018 viser balanse i forhold til handlingsregelen for økonomisk bærekraft. Lånegjelda nærmer seg øvre grense, mens de øvrige måltallene i bærekraftmodellen har god måloppnåelse.

Rana kommune har i 2018 videreført arbeidet for å styrke økonomien og etablere gode tjenester tilpasset de økonomiske rammene. Kommunen skal levere gode velferdstjenester, samtidig som det er viktig å ha økonomi til å være samfunnsbygger. Årets resultat gir et godt fundament for å lykkes med fremtidige utfordringer, og fortsette arbeidet med drifts- og strukturtilpasninger.

DEL 1: ØKONOMISKE NØKKELTALL 2018 - RANA KOMMUNE

I del 1 er hovedfokus å følge Rana kommunes egen utvikling over tid (lengre tidsserie) på de mest sentrale økonomiske indikatorene. Vær obs på at det sammenlignes med konserntall i Kommunegruppe 13.

Oppsummering

En sunn kommuneøkonomi karakteriseres av evnen til å håndtere uforutsette hendelser og ha handlingsrom til å kunne foreta egne valg på kort og lang sikt. Langsiktig styringsfokus er viktig for å kunne levere forutsigbare tjenester. Rana kommune har siden budsjett 2016 økonomiske hatt handlingsregler som er tuftet på kommunaløkonomisk bærekraftprinsipp.

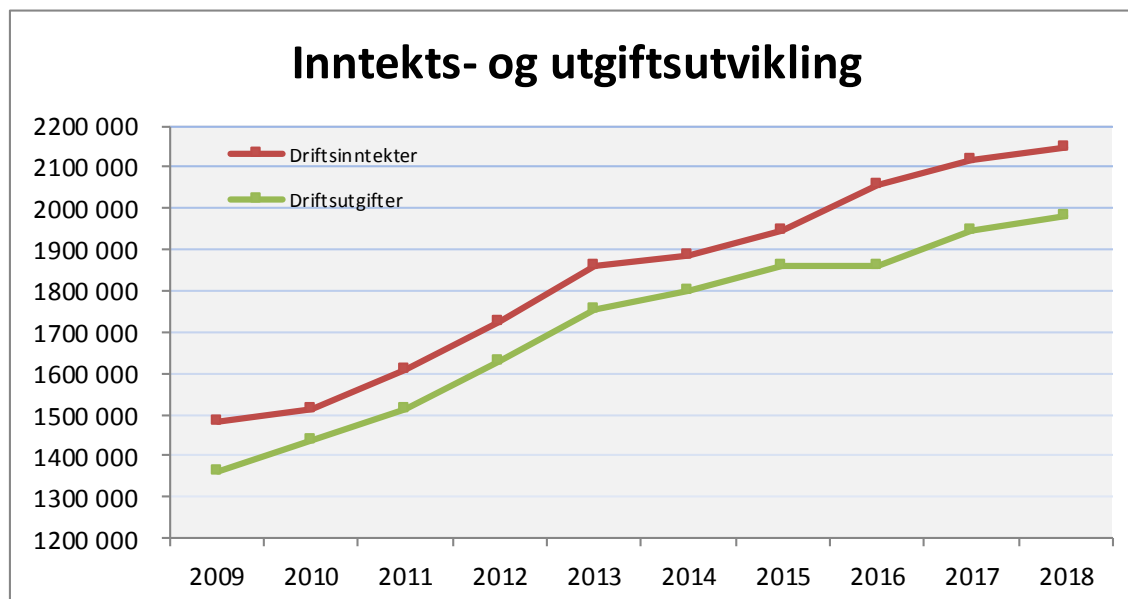
Kommunens økonomiske status kan stikkordsmessig framstilles slik:

- Handlefriheten har bedret seg kraftig etter Terrasaken i 2007. Kommunen har i 2018 et godt brutto driftsresultat. Dette skyldes positivt resultat i tjenesteproduksjonen kombinert med økte skatteinntekter.
- Det er viktig med et stabilt netto driftsresultat som over tid kan bidra med egenkapital til investeringer, styrke likviditeten og være økonomisk buffer i møtet med fremtidige utfordringer. Teknisk beregningsutvalg (TBU) anbefaler et NDR på 1,75 prosent. Rana kommune har i sin økonomiplan satt et mål om et NDR på 3 prosent, spesielt motivert ut fra risikoen som ligger i økonomien med de omstillingsutfordringene kommunen står overfor. Omsatt til kroner utgjør et netto driftsresultat på 3 prosent ca. 64,5 mill. kr. Kommunen har over en 10 års periode levert netto resultat i henhold til måltallet på 3 prosent, også når Terrainbetalinger holdes utenom driftsresultatet.
- Rana kommune har investert betydelig de fire siste årene, gjennomsnittlig 331,8 mill.kr. hvert år.
- Fra 2009 har den nominelle lånegjelda i Rana kommune økt med 1222,7 mill. kr. Netto lånegjeld utgjorde 71,9 prosent av brutto driftsinntekter i 2018. Jfr. her kommunens bærekraftmodell som har et tak for netto lånegjeld på 75 % av brutto driftsinntekter. Kommunen bør ikke øke lånegjelda nevneverdig. Kommunen er sårbar for endringer i rentenivået, spesielt i en situasjon ved svekket likviditet etter flyplassinvesteringen.
Netto lånegjeld var i 2018 kr. 58.723 pr. innbygger mot kr. 55.723 i 2017. I 2009 var netto lånegjeld kr. 32.116 pr. innbygger. Til sammenligningen var netto lånegjeld pr. innbygger i KG 13 i 2018 kr 72.214.
- Rana kommune har en relativ moderat brutto rente- og avdragsbelastning, under gjennomsnittet i KG 13.
- Kortsiktig og langsiktig likviditet er bedre enn anbefalt nivå.
- Det har samlet sett har vært en god oppbygging av fond i perioden fra 2009. Den samlede fondsbeholdningen i Rana vurderes som god når en sammenligner med andre kommuner. Positive driftsresultat og innbetalinger fra Terrasaken har gitt stor tilførsel til disposisjonsfondet som med 16,1 prosent av driftsinntektene utgjør 46 prosent av kommunens samlede fondsbeholdning.
- Handlingsregel for bærekraft er overholdt i 2018, men netto lånegjeld nærmer seg måltallsgrensen på 75 prosent (71,9 prosent i 2018).

Inntekts- og utgifts utvikling

Figur 1. Inntekts- og utgiftsutvikling

Tall i 1000 kroner	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Driftsinntekter	1 480 587	1 515 063	1 609 665	1 722 870	1 858 031	1 885 642	1 947 160
Driftsutgifter	1 361 564	1 435 157	1 512 729	1 631 071	1 755 757	1 802 036	1 862 151

Tall i 1000 kroner	2016	2017	2018	%-vis endring 09-18
Driftsinntekter	2 056 695	2 115 274	2 147 775	45,1
Driftsutgifter	1 861 161	1 943 910	1 982 265	45,6

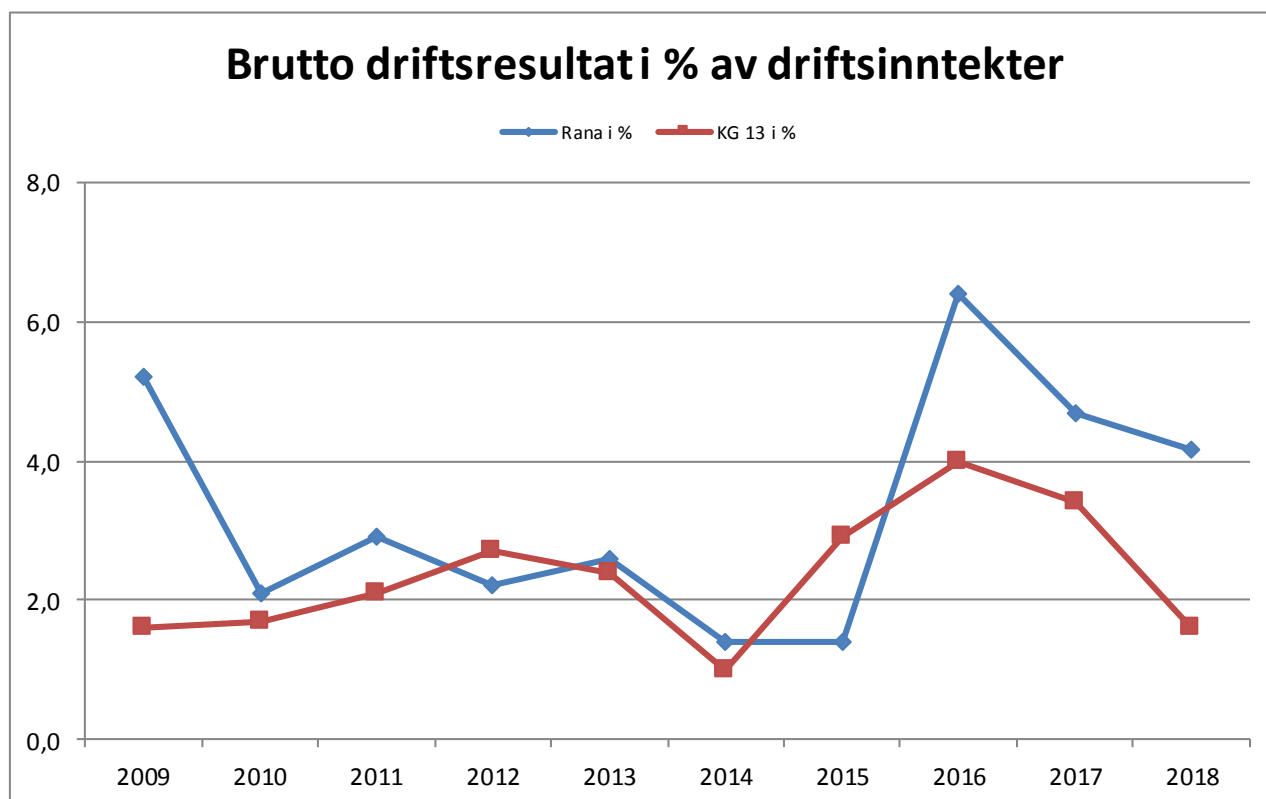
Grafen illustrerer utviklingen i driftsinntekter og driftsutgifter som nominelle størrelser. Beløpene er eksklusiv avskrivninger og motpost avskrivninger samt inklusiv utlån drift, da dette er størrelser som ikke har betydning for resultatbegrepene i en kommune.

Forholdet mellom inntekter og utgifter skal være slik at driftsinntektene skal være store nok til å dekke netto renter og avdrag. For perioden sett under ett har den nominelle inntektsveksten vært 45,1 prosent, mens utgiftsveksten har vært 45,6 prosent. Det langsiktige bildet er at kommunen løpende tilpasser utgiftene til inntektsgrunnlaget.

Det er en sentral forutsetning at det er balanse mellom utgifts- og inntektsvekst i en kommune for å få en tilfredsstillende utvikling av økonomien. Så langt har Rana kommune evnet å drive i balanse og forbedret økonomien

Handlefrihet

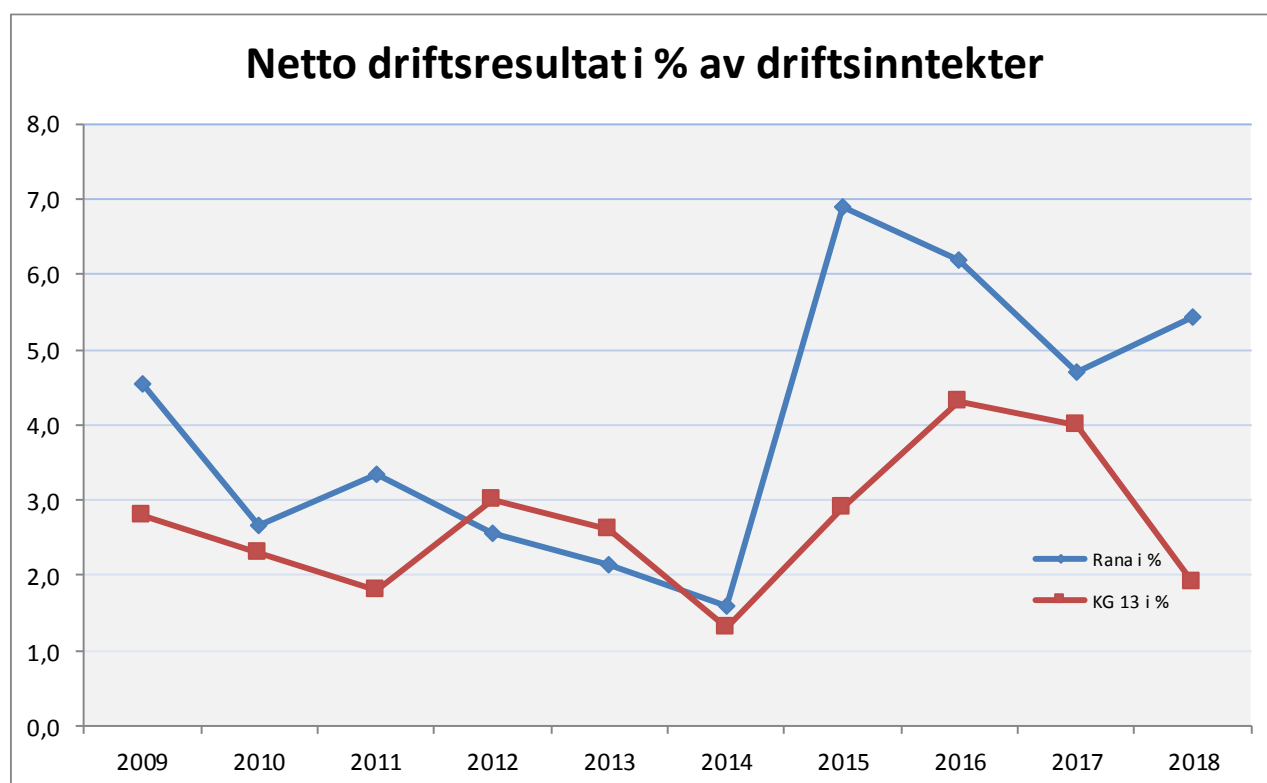
Figur 2. *Brutto driftsresultat*

Over fremgår brutto driftsresultat (BDR) av ordinær virksomhet inkludert avskrivninger. Resultatet uttrykker kommunens evne til å betjene sin gjeld, finansiere investeringer og avsette midler til fond. I snitt for siste 10-årsperiode har BDR- indikatoren vært 3,3 prosent og siste 4 år 4,2 prosent. Tilsvarende tall for KG 13 er 2,3 prosent og 3,0 prosent. Positivt resultatet i tjenesteproduksjonen sammen med høye skatteinntekter har dratt opp snittet de senere år. Med økende investeringer og gjeld, er det nødvendig med et driftsopplegg som sikrer et tilfredsstillende nivå på BDR. Kontroll på økonomien er å ha kontroll på drifta.

Figur 3. Netto driftsresultat

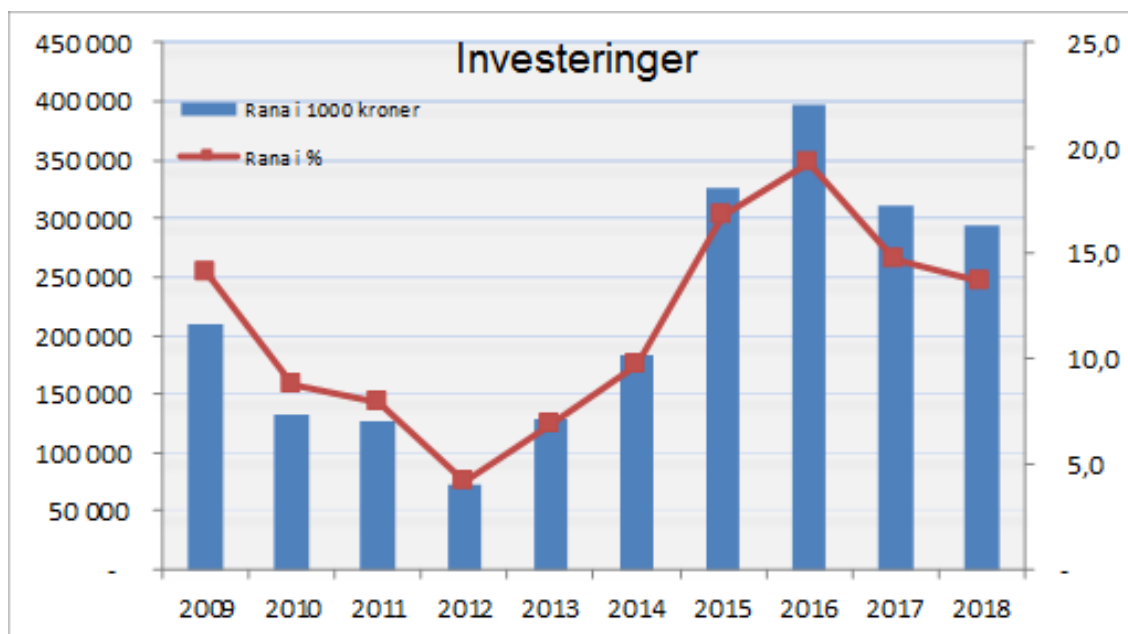

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Rana i 1000 kroner	67 355	40 219	53 686	44 188	39 907	29 526	133 762	127 150	98 987	116 449
Rana i %	4,5	2,7	3,3	2,6	2,1	1,6	6,9	6,2	4,7	5,4
KG 13 i %	2,8	2,3	1,8	3,0	2,6	1,3	2,9	4,3	4,0	1,9

Netto driftsresultat (NDR) er definert som kommunens økonomiske handlefrihet og er det overskuddet som er disponibelt til investeringer og avsetninger. Over fremgår kommunens handlefrihet eller netto driftsresultat i kroner og prosent av sum driftsinntekter i Rana sammenlignet med gjennomsnittet i KG 13.

For perioden under ett ligger Rana kommune over gjennomsnittet i KG 13 (snitt 4,0 prosent for Rana og 2,7 prosent for KG 13). De siste årene er NDR for Rana kommune høyere enn sammenligningskommunene, Rana kommune med et snitt på 5,8 prosent og KG 13 på 3,3 prosent. Men innbetalinger for oppgjøret etter Terra påvirker NDR for Rana kommune. Holdes disse utenom fremstår et snitt på NDR for Rana kommune 10 siste år på 3,3 prosent og 4 siste år på 3,9 prosent.

Investeringer

Investeringer

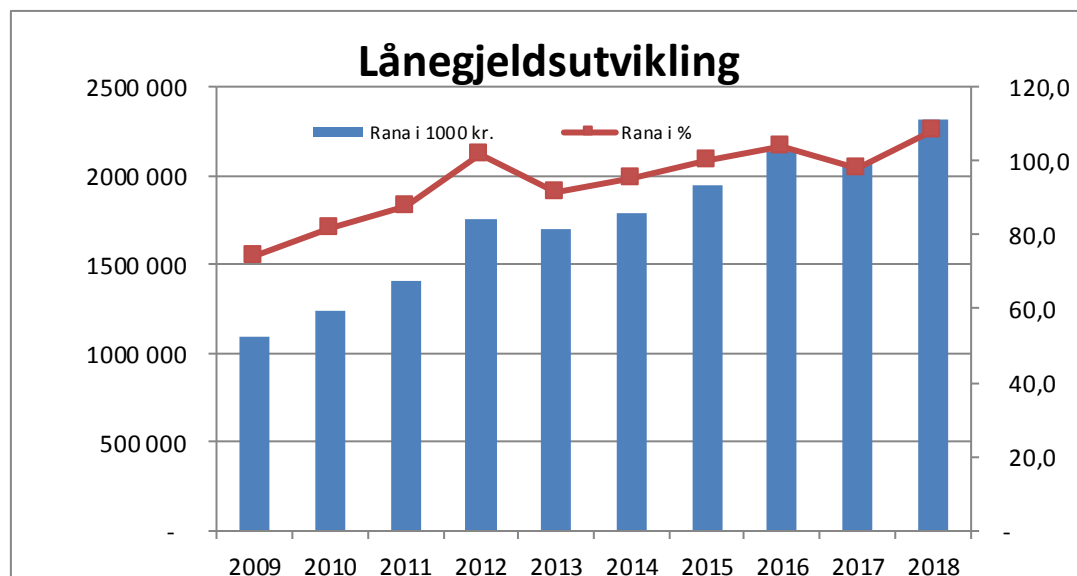
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Rana i 1000 kroner	209 116	132 454	127 290	71 998	128 683	183 969	326 561
Rana i %	14,1	8,7	7,9	4,2	6,9	9,8	16,8

	2016	2017	2018
Rana i 1000 kroner	396 961	310 390	293 401
Rana i %	19,3	14,7	13,7

Grafen viser investeringsvolumet hvert år i Rana kommune i faktiske kroner og i prosent av sum driftsinntekter. Vi ser at kommunen har investert betydelig de siste fire årene. I perioden har det til sammen blitt investert for 2 180,3 mill.kr. eller gjennomsnittlig 218,0 mill.kr. hvert år. I prosent av driftsinntekter er gjennomsnittet for investeringene i 10-års perioden 11,6 prosent, og de siste 4 år 16,1 prosent. Til sammenligning har investeringene i KG 13 ligge fast på rundt 14,5 prosent.

Gjeld og gjeldsbelastning

Lånegjeldsutvikling

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Rana i 1000 kr.	1 097 656	1 242 243	1 409 604	1 750 883	1 702 633	1 794 920	1 951 904
Rana i %	74,1	82,0	87,6	101,6	91,6	95,2	100,2

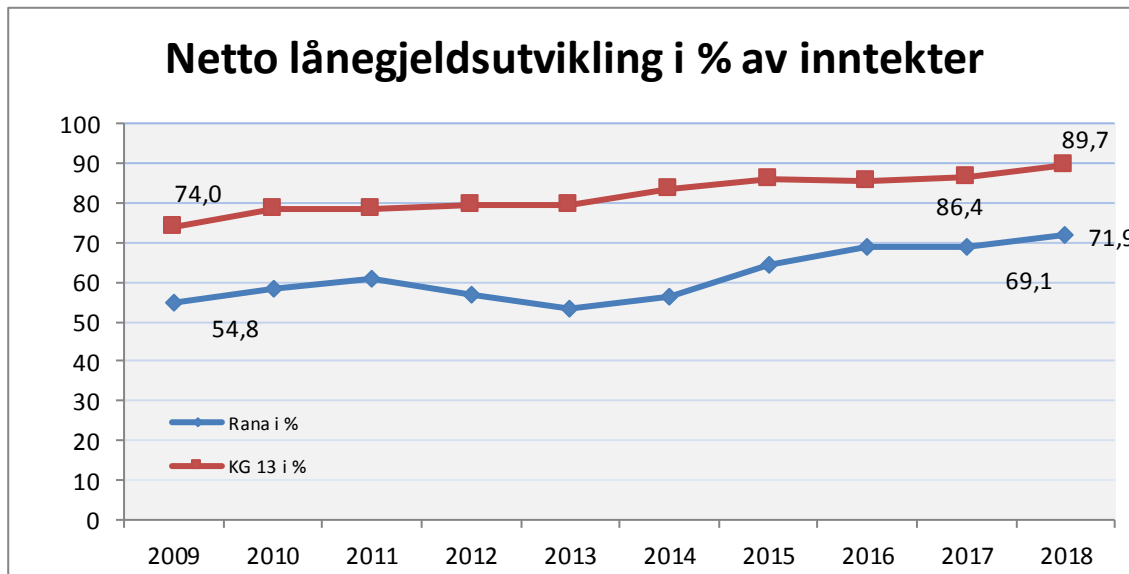
	2016	2017	2018
Rana i 1000 kr.	2 143 403	2 068 383	2 320 323
Rana i %	104,2	97,8	108,0

Over fremgår utviklingen i lånegjeld i Rana i nominelle kroner og som prosent av sum driftsinntekter. Dette er lånegjeld uten pensjonsforpliktelser som fra 2002 kunne balanseføres.

Etter 2009 har lånegjelda steget jevnt og delvis betraktelig de siste årene med unntak av i 2013 og 2017 hvor nedgangen skyldes at det ikke ble tatt opp lån. Den store økningen i lånegjeld i 2012 skyldes at kommunen tok opp et lån på 246,4 mill.kr. til Campus Helgeland.

Fra 2009 har den nominelle lånegjelda i Rana kommune økt med 1.222,7 mill. kr eller hele 111 prosent. Vi legger merke til at lånegjelda er større en sum driftsinntekter.

Investeringsnivået og opptak av lån må innrettes slik at lånegjelda ikke er større enn at utgifter til renter og avdrag kan dekkes gjennom løpende inntekter. Det er derfor viktig å ha kontroll på utviklingen av gjeldsnivået. En økning i lånegjelda indikerer at kommunen må bruke en større andel av inntektene til å dekke renter og avdrag. Det historisk lave rentenivået de siste årene har bidratt til at kommunen har unngått at renter og avdrag har spist en større andel av inntektene. På lengre sikt med et normalt rentenivå vil økt lånegjeld få betydning for rammene til tjenesteproduksjon.

Netto lånegjeld i % av inntekter

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Rana i kr	811 953	885 211	982 892	976 835	987 203	1 062 524	1 253 153
Rana i %	54,8	58,4	61,1	56,7	53,1	56,3	64,4
KG 13 i %	74,0	78,3	78,4	79,6	79,7	83,4	86,1

	2016	2017	2018
Rana i kr	1 421 446	1 462 089	1 545 304
Rana i %	69,1	69,1	71,9
KG 13 i %	85,6	86,4	89,7

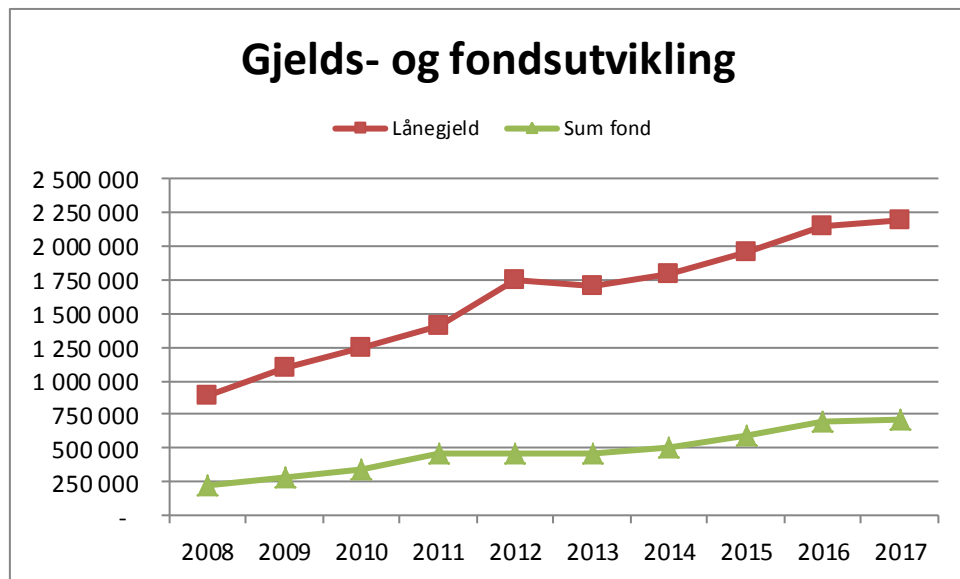
Grafen illustrerer lånegjeldsutviklingen i Rana i prosent av driftsinntekter sammenlignet med gjennomsnittet i kommunegruppe 13.

Indikatoren viser netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter. Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld (eksklusive pensjonsforpliktelser) fratrasket totale utlån og ubrukte lånemidler. I totale utlån inngår formidlings-lån (som startlån) og ansvarlige lån (utlån av egne midler). Indikatoren omfatter dermed utlån hvis mottatte avdrag skal inntektsføres i investeringsregnskapet, i tillegg til innlån som skal avdras i driftsregnskapet. Netto lånegjeld utgjorde 71,9 prosent av brutto driftsinntekter i 2018. Netto lånegjeld øker i Rana som følge av økt investeringsvolum. Lånegjeld i sammenligningskommunene er konserntall. Konserntallet på lånegjeld for Rana (inkludert Havna og vår andel av HAF) gir en lånegjeld på 75 prosent. Jf. her kommunens bærekraftmodell som har et tak for netto lånegjeld på 75 prosent av brutto driftsinntekter.

Netto lånegjeld var i 2018 kr. 58.723 pr. innbygger mot kr. 55.723 i 2017. I 2009 var netto lånegjeld kr. 32.116 pr. innbygger. Til sammenligningen var netto lånegjeld pr. innbygger i KG 13 i 2018 kr 72.214.

Fond

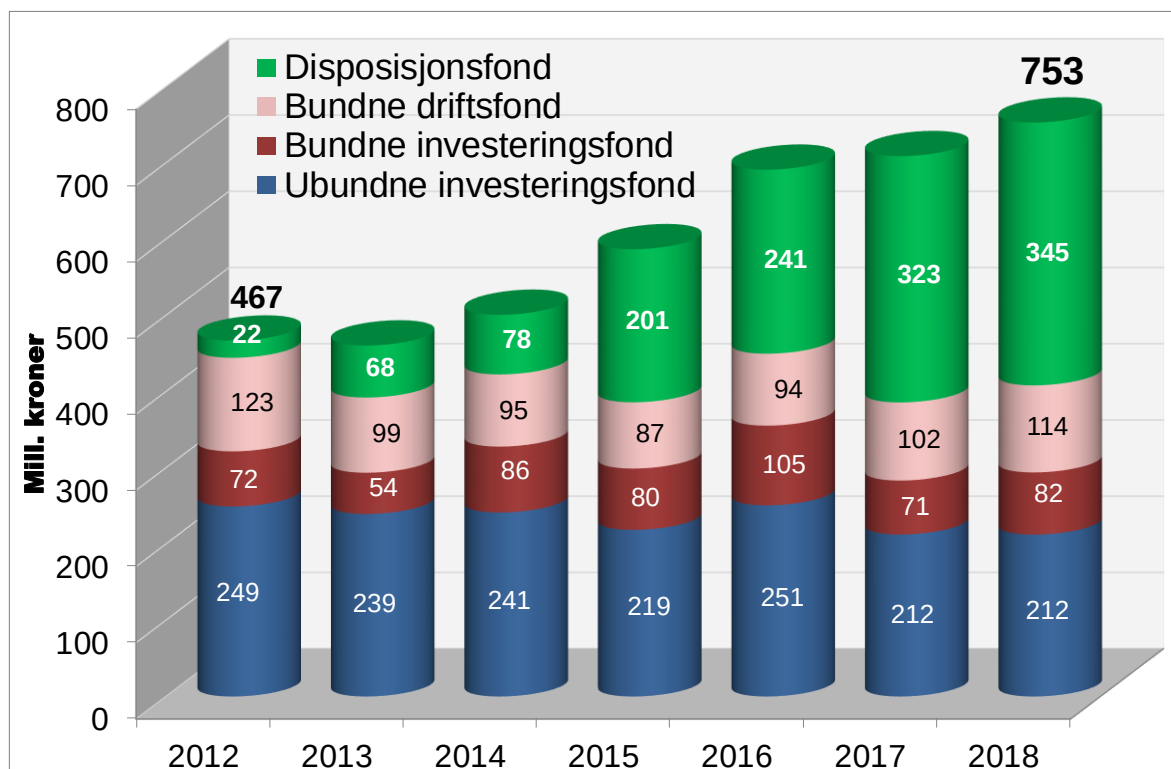

Gjelds og fondsutvikling

Tall i 1000 kr	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lånegjeld	1 097 656	1 242 243	1 409 604	1 750 883	1 702 633	1 794 920	1 951 904
Sum fond	279 491	336 246	461 897	466 830	460 431	500 716	586 738

Tall i 1000 kr	2016	2017	2018
Lånegjeld	2 143 403	2 068 383	2 320 323
Sum fond	691 091	708 876	752 975

Her er sammenhengen mellom gjeldsutvikling og fondsutvikling illustrert.

Kommunens totale fondsbeholdning økte fra 708,9 mill. kr til 753,0 mill. kr, en økning på 44,1 mill. kr. Disposisjonsfondet som er kommunens frie disponible midler økte mest med 21,7 mill. kr. Bundne driftsfond økte med 11,7 mill. kr. Den største endringen i bundne driftsfond skyldes avsetning av konsesjonsavgift på 13,3 mill. kr. Ubundne investeringsfond ble redusert med 0,1 mill. kr mens bundne investeringsfond økte med 10,8 mill.

Diagrammet viser fondsbeholdningen i millioner kroner. Det har vært en kraftig oppbygging av disposisjonsfondet etter 2008 hvor det ble helt tømt. Økningen i disposisjonsfondet i 2013 skyldes i hovedsak omklassifiseringen av eiendomsskatteinntektsavsetningene. Økningen i 2015 er i hovedsak en følge av Terra-oppgjøret. Ellers har positive netto driftsresultat og budsjetterte avsetninger bidratt til fondsoppbyggingen. Pr 31.12.2018 utgjør disposisjonsfondet 46 prosent av kommunens samlede fondsbeholdning og 16,1 prosent av brutto driftsinntekter. Måltallene i handlingsregel for bærekraft er nådd i 2018.

Utvalgte finansielle nøkkeltall

Utvalgte finansielle nøkkeltall	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Arbeidskapital i tusen kr	682 633	579 595	644 386	700 045	907 671	728 040	939 329
Likviditetsgrad 1	1,7	1,4	1,5	2,4	3,2	2,6	3,4
Likviditetsgrad 2	1,5	1,2	1,3	1,9	2,6	2,1	2,8
Gjeldsgrad	2,2	2,2	2,2	1,8	1,7	1,3	1,2
Egenkapitalprosent	15,0 %	14,4 %	14,3 %	18,2 %	19,8 %	22,8 %	25,7 %
Netto finans og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter	2,7 %	3,3 %	2,7 %	-2,6 %	3,2 %	3,3 %	2,3 %
Renter og avdragsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter	5,9 %	5,5 %	5,5 %	5,2 %	5,0 %	5,2 %	5,1 %

Arbeidskapital

Arbeidskapitalen er differansen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Den uttrykker evnen til å betjene kortsiktig gjeld. Kommunens arbeidskapital ble økt med 211,2 mill. kr i 2012. Økningen skyldes i hovedsak låneopptak. For nærmere detaljer vises det til hovedoversikt endring i arbeidskapital og note 1.

Likviditet

Forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld benevnes likviditetsgrader. Den sier noe om evnen til å dekke betalingsforpliktelsene etter hvert som disse forfaller.

Likviditetsgrad 1 (langsiktig likviditet) forteller om forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Likviditetsgrad 1 er økt fra 2,6 i 2017 til 3,4 i 2018. Det gjøres oppmerksom på at omløpsmidlene er korrigert for balanseført premieavvik som ikke er likvide midler. Likviditetsgrad 2 (kortsiktig likviditet) forteller om forholdet mellom de mest likvide midlene og kortsiktig gjeld. De mest likvide omløpsmidlene er bankinnskudd, kontanter og lignende. Likviditetsgrad 2 er økt fra 2,1 i 2017 til 2,8 i 2018.

Økningen i likviditetsgrad skyldes i hovedsak at det i 2017 var utsatt låneopptak, se endringen på likviditetstallene fra 2016 til 2018.

Soliditet (gjeldsgrad og egenkapitalprosent)

Soliditet angir evnen til å tåle tap. Gjeldsgraden og egenkapitalprosenten gir informasjon om dette. Fra 2011 ble forskrift for føring av pensjoner endret. Som følge av endringen, skal akkumulert uamortisert estimatavvik på pensjonsmidler og forpliktelser føres mot kapitalkonto. Dette, sammen med de øvrige føringene på pensjon, medførte en svekkelse av egenkapitalen.

Egenkapitalprosent sier noe om hvor stor andel av kommunens eiendeler som er finansiert med egenkapital. Ved utgangen av 2018 var 25,7 prosent av eiendelene finansiert med egenkapital, mot 22,8 prosent i 2017.

Gjeldsgraden viser forholdet mellom gjeld og egenkapital. En gjeldsgrad på 1 vil si at kommunen har like stor gjeld som egenkapital. Jo mindre dette forholdstallet er, jo mer solid er kommunen. Gjeldsgraden korrigert for pensjonsforpliktelser var i 2018 1,2 mot 1,3 i 2017.

Netto finans- og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter

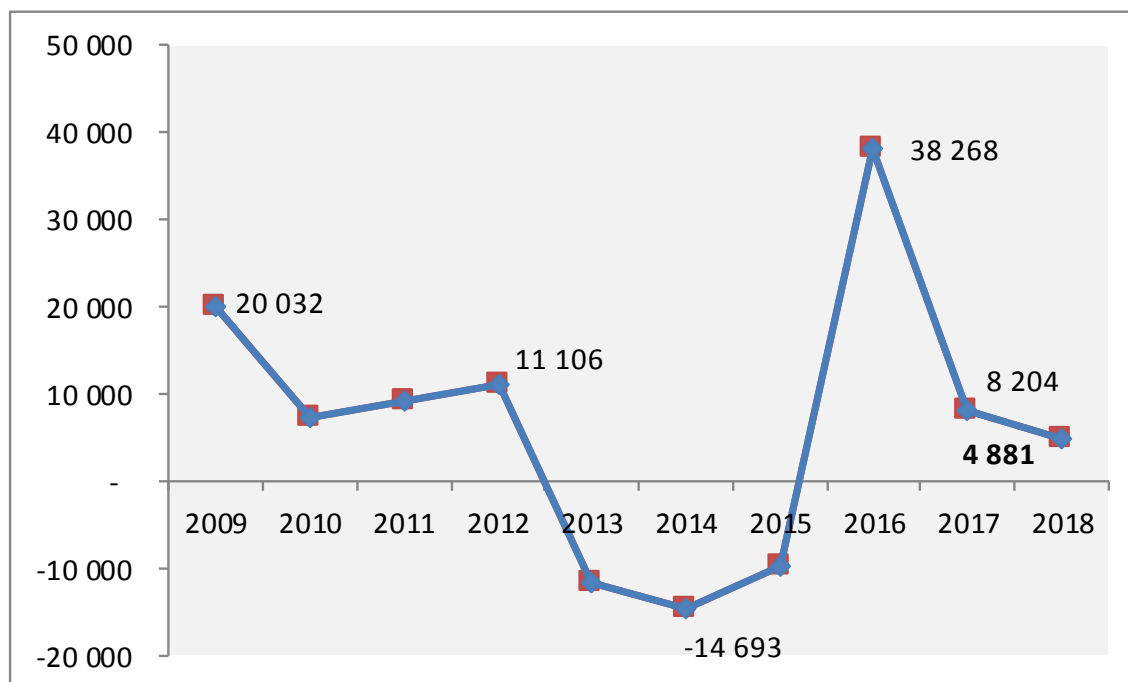
Netto finans- og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter, viser hvor stor andel av brutto driftsinntekter som er bundet opp i tilbakebetaling av lån. Netto finans- og avdrag sin andel av driftsinntekter, var i 2018 2,3 prosent mot 3,3 prosent i 2017. Reduksjonen skyldes Terrainbetaling på 24 mill. kr.

Utbytte og eieruttak omfattes også av definisjonen. Terraoppgjøret forklarer netto inntekt på finans og avdrag i 2015. Det er derfor også greit å følge utvikling av renter og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter.

Renter og avdragsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter

Rente- og avdragsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter er 5,1 prosent i 2018 mot 5,2 prosent i 2017.

Økonomistyring

Tall i 1000 kr.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Resultat tjenesteprod.	20 032	7 341	9 050	11 106	-11 790	-14 693	-9 827

Tall i 1000 kr.	2016	2017	2018
Resultat tjenesteprod.	38 268	8 204	4 881

Som nevnt innledningsvis under inntekts- og utgifts-utvikling, har Rana kommune hatt en tilfredsstillende balanse mellom utgifts- og inntektsveksten. Kommunen har stort sett klart å tilpasse utgiftene til inntektsgrunnlaget. For å ha kontroll på utgiftsveksten, må kommunal drift styres i samsvar med de budsjettbetingelser som kommunestyret setter i årsbudsjett og økonomiplan. Rana kommune har en langvarig praksis i å fordele budsjettene i form av sektorvis rammebudsjettering. De politiske prioriteringene skjer via rammer, og så er det opp til administrasjonen og de kommunale

tjenesteleverandørene å forvalte de gitte ressurser ut fra kommunestyrets budsjettpremisser. Hvorvidt en lykkes, kan måles i form av budsjettavvik og tjenesteleveranse. Når det gjelder økonomisk måloppnåelse, har produksjonsavdelingene levert godt. De siste 10 år har avdelingene i gjennomsnitt et årlig positivt resultat på 6,2 mill. kr. Rana kommune har heller ikke de store svingningene i resultat som en del sammenlignbare kommuner har.

I perioden har det vært arbeidet kontinuerlig med å nedjustere driftsnivået. Resultatet viser at det tar tid å iverksette driftsreduksjoner som gjør at ressursbruken tidvis kommer i utakt med årsbudsjetttrammene. I perioden 2013-2015 leverte tjenesteproduksjonen negativ resultat mens det i 2016 var det et historisk godt resultat. Mindreforbruket i 2016 var årseffekt av lavere driftsnivå fra starten av året kombinert med gevinster av nye omstillingstiltak og engangsbevilgning på 12,7 mill. kr. Nytt økonomireglement hvor over- og underskudd kan sees over år, kan også ha hatt betydning. I 2017 og 2018 er driftsmarginen noe lavere. Økonomistyringen og budsjett disiplinen oppleves over tid som god. Organisasjonen leverer i forhold til omstillingskrav, samtidig som det er god kontroll og styring.

Handlingsregel for bærekraft

Rana kommune har handlingsregel for bærekraft jf. tabell under, som viser mål satt i økonomiplan og indikatorer for regnskap 2018.

Tabell 1. *Handlingsregel for bærekraft 2018*

	<i>Mål bærekraft</i>	<i>Regnskap 2018</i>
Netto driftsresultat	2,0 %	5,4 %
Disposisjonsfond	8,0 %	16,1 %
Netto lånegjeld	75,0 %	71,9 %

Modellen for økonomisk bærekraft setter krav til langsiktighet i økonomistyringen av kommunen. Handlefrihet og robusthet er bærende elementer i modellen. Kommuneøkonomien skal kunne håndtere uforutsette hendelser uten at det får konsekvenser for tjenestetilbudet samtidig som generasjonsprinsippet ivaretas.

Gjeldsnivået er presset i modellen sett i lys av investeringsprogram og etterslepet kommunen har på vedlikehold av realkapitalen.

Disposisjonsfondet er over måltallet i bærekraftmodellen på 8,0 prosent av driftsinntektene. Dette bringer Rana kommune i posisjon til å disponere netto driftsresultat til andre formål enn styrking av disposisjonsfondet, som økt egenkapital til investeringer.

Pr. 31.12.2018 har Rana kommune et disposisjonsfond på 344,8 mill. kr, tilsvarende 16,1 prosent av driftsinntektene. Disposisjonsfondet har økt med 21,7 mill. kr i 2018, som tilskrives budsjetterte avsetninger.

DEL 2: ØKONOMISKE NØKKELTALL 2018 RANA KOMMUNE – KONSERN

Hovedtall drift

	Rana 2017	Rana 2018	Kostragruppe 13
Prioritet			
Brutto driftsinntekter i kroner per innbygger (B) *)	85 043	84 077	80 464
Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (B)	4,8 %	4,1 %	1,6 %
Brutto driftsutgifter i kroner per innbygger (B) *)	80 950	80 612	79 211
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter	15,9 %	16,7 %	11,8 %
Eiendomsskatt per innbygger (B)	3 616	3 407	1 788
Netto driftsutgifter i kroner per innbygger (B) *) **)	57 207	57 108	57 398
Økonomi			
Arbeidskapital ex. premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	22,3 %	32,2 %	21,1 %
Avdrag (netto) Andel av brutto driftsinntekter (prosent)	2,6 %	2,7 %	3,6 %
Brutto driftsinntekter i kroner per innbygger *)	85 043	84 077	80 464
Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	4,8 %	4,1 %	1,6 %
Egenfinansiering av investeringene i prosent av totale brutto investeringer (prosent)	41,9 %	34,3 %	23,6 %
Fri egenkapital drift i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	14,7 %	15,6 %	12,0 %
Frie inntekter i kroner per innbygger *)	53 828	53 611	53 187
Frie inntekter i kroner per innbygger (B) *) **)	54 802	54 375	54 190
Langsiktig gjeld ekskl. pensjonsforpliktelser Beløp per innbygger (kr)	83 421	92 487	87 908
Langsiktig gjeld ex pensjonsforpliktelser i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	100,6 %	110,0 %	109,3 %
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	4,9 %	5,5 %	1,9 %
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (B)	4,9 %	5,5 %	1,9 %
Netto lånegjeld i kroner per innbygger *)	61 876	63 036	72 214
Netto lånegjeld i kroner per innbygger	60 306	63 036	71 431
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	72,8 %	75,0 %	89,1 %
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter (B)	72,8 %	75,0 %	89,8 %
Skatt på inntekt og formue (inkludert naturressursskatt) i prosent av brutto driftsinntekter (B)	30,7 %	31,2 %	37,3 %
Skatt på inntekt og formue Beløp per innbygger (kr)	25 420	26 260	30 008
Statlig rammeoverføring i prosent av brutto driftsinntekter (B)	32,6 %	32,5 %	28,8 %

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Tallene er justert for ulikt utgiftsbehov

Kommentarer

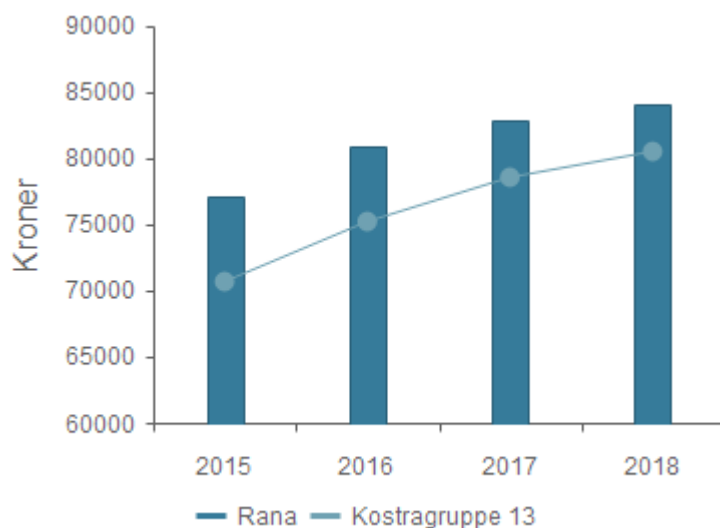
Tallene i KOSTRA i kommunegruppe 13 er konserntall. Del 2 viser utvalgte nøkkeltall hvor konsern Rana kommune sammenlignes med konserntall i KG 13. Det vil si at Havna og Rana kommunes del av HAF er med i tallene for Rana kommune.

Nøkkeltallene viser at Rana kommune i 2018 står seg godt sammenlignet med snittet i KG 13 med godt driftsresultat, gode reserver (fond) og god likviditet, men med en økende lånegjeld. Kommunen har mere inntekter å rutte med enn sammenligningskommunene, og bruker en del av merinntektene til høyere egenfinansiering av investeringene. I det hele tatt viser nøkkeltallene en sunn økonomisk status, selv om langsiktig gjeld beveger seg oppover.

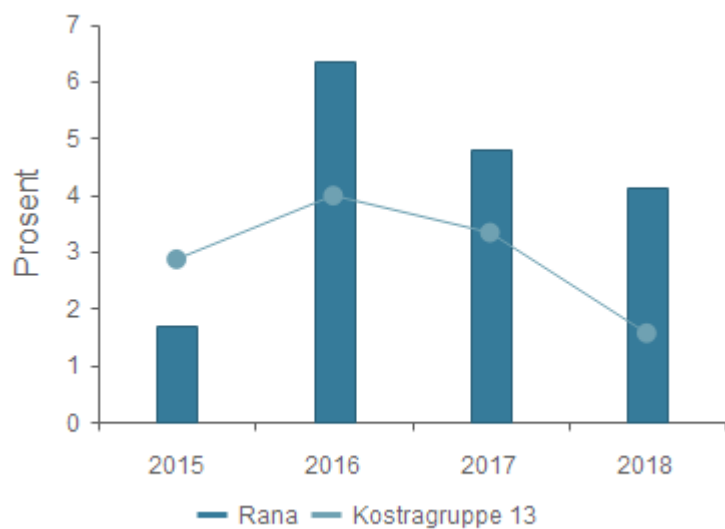
Nøkkeltall og grafer kommenteres ikke enkeltvis, men gir et utfyllende og mer komplett bilde av Rana kommunes økonomiske status.

Tall for Rana kommune vises i mørkeblå søyler, mens tall for kommunegruppe 13 vises med lyseblå linje.

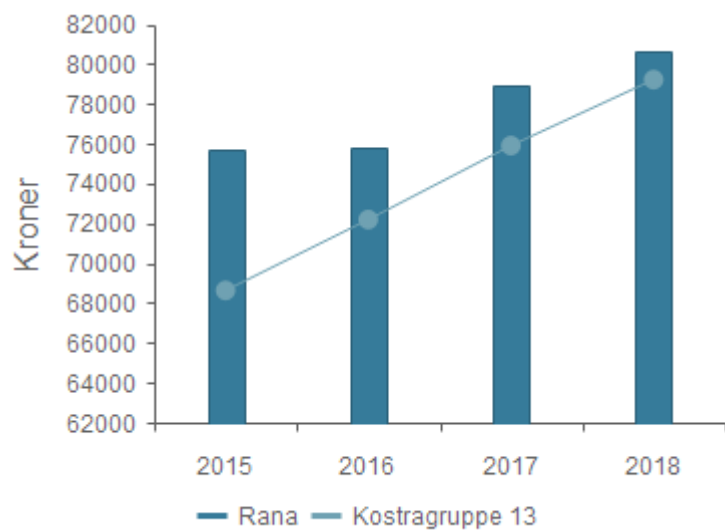
Prioritet - Brutto driftsinntekter i kroner per innbygger (B)

	2015	2016	2017	2018
Rana	77 009	80 914	82 885	84 077
Kostragruppe 13	70 650	75 178	78 515	80 464

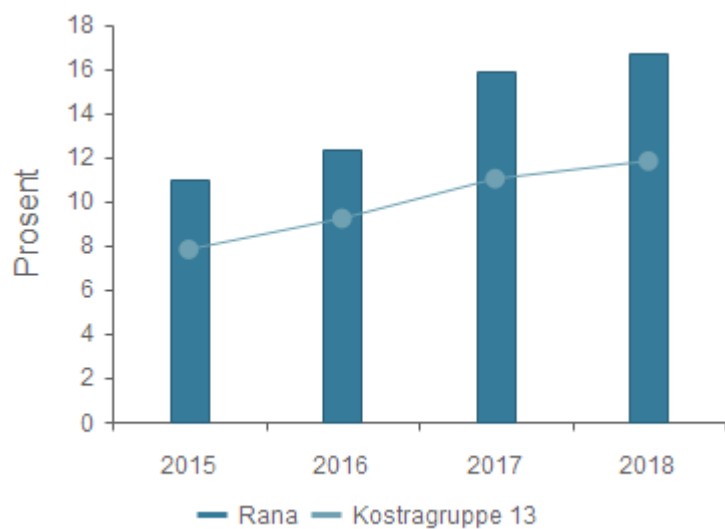
Prioritet - Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (B)

	2015	2016	2017	2018
Rana	1,7 %	6,4 %	4,8 %	4,1 %
Kostragruppe 13	2,9 %	4,0 %	3,3 %	1,6 %

Prioritet - Brutto driftsutgifter i kroner per innbygger (B)

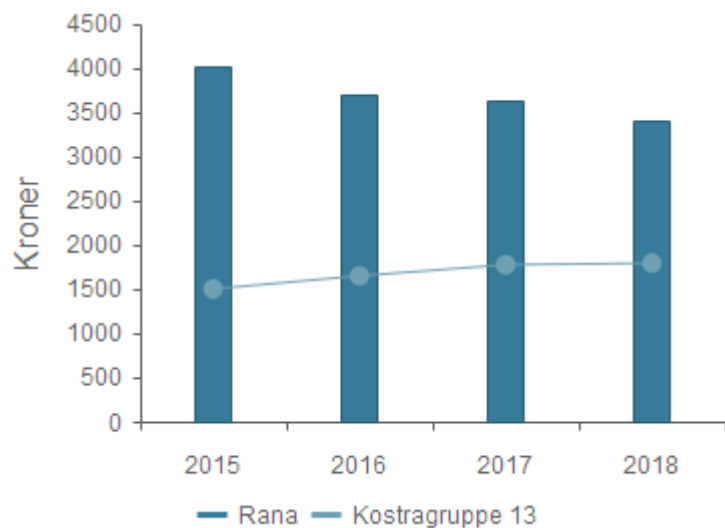
	2015	2016	2017	2018
Rana	75 700	75 765	78 896	80 612
Kostragruppe 13	68 629	72 185	75 899	79 211

Prioritet - Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter

	2015	2016	2017	2018
Rana	11,0 %	12,3 %	15,9 %	16,7 %
Kostragruppe 13	7,8 %	9,2 %	11,0 %	11,8 %

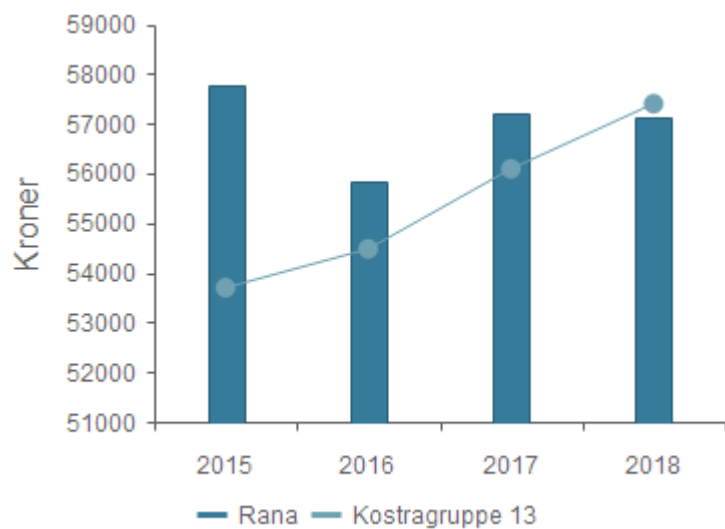
Prioritet - Eiendomsskatt per innbygger (B)

	2015	2016	2017	2018
Rana	4 009	3 706	3 616	3 407
Kostragruppe 13	1 497	1 645	1 770	1 788

Prioritet - Netto driftsutgifter i kroner per innbygger (B)

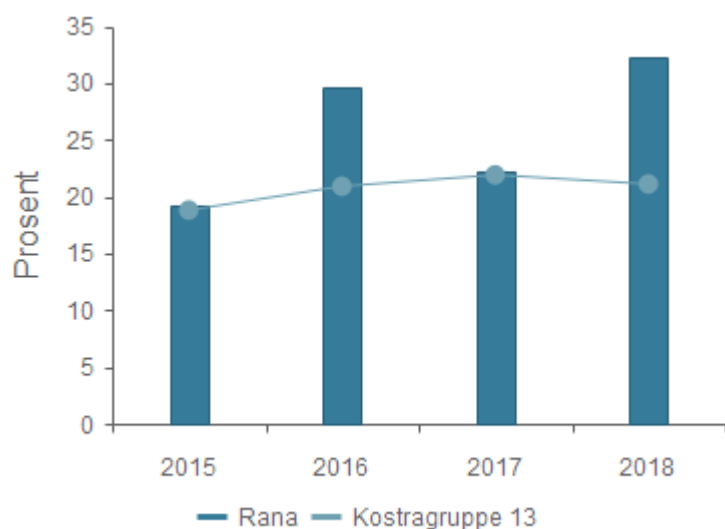

	2015	2016	2017	2018
Rana	57 778	55 849	57 207	57 108
Kostragruppe 13	53 696	54 477	56 088	57 398

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

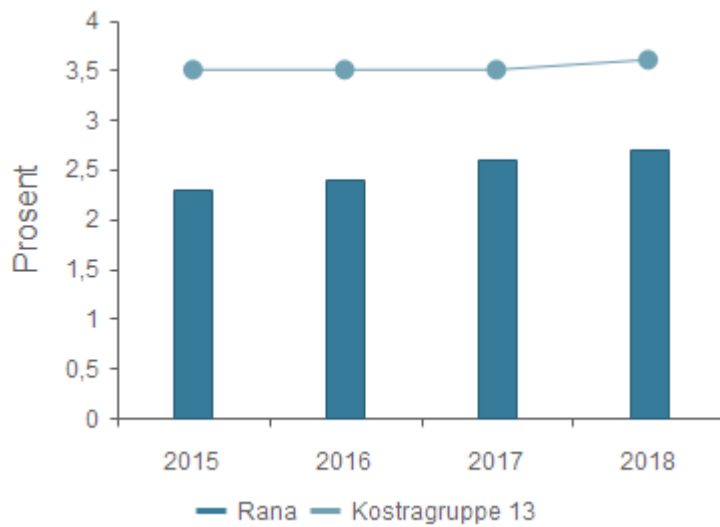
**) Graf er justert med utgiftsbehov

Økonomi - Arbeidskapital ex. premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)

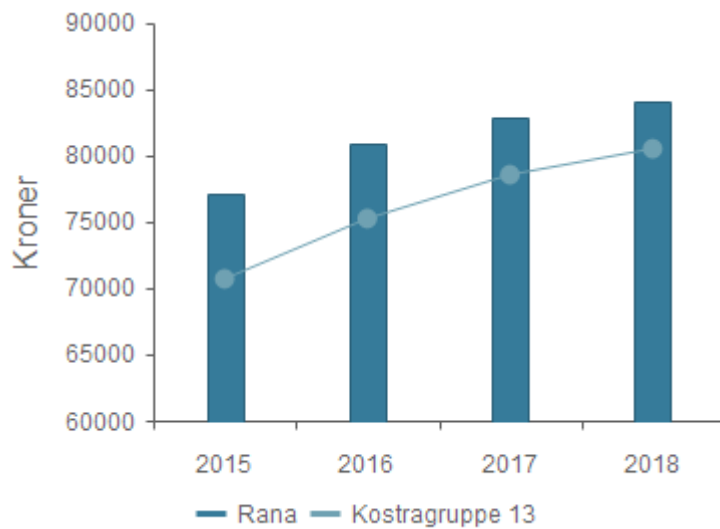
	2015	2016	2017	2018
Rana	19,3 %	29,6 %	22,3 %	32,2 %
Kostragruppe 13	18,8 %	20,9 %	21,9 %	21,1 %

Økonomi - Avdrag (netto) Andel av brutto driftsinntekter (prosent)

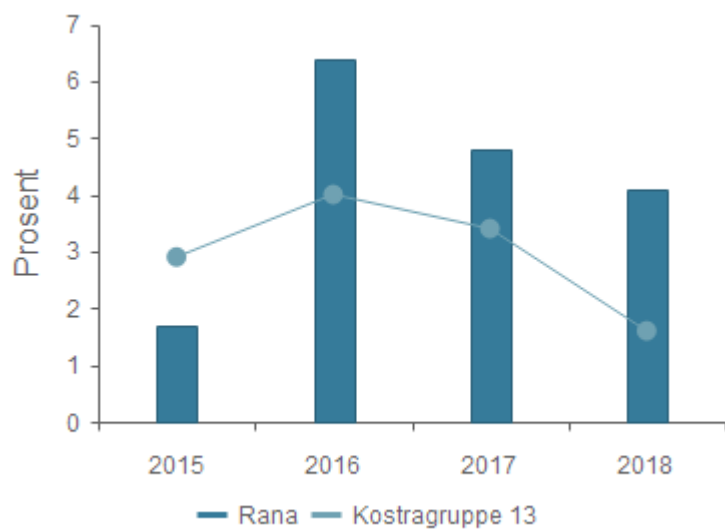

	2015	2016	2017	2018
Rana	2,3 %	2,4 %	2,6 %	2,7 %
Kostragruppe 13	3,5 %	3,5 %	3,5 %	3,6 %

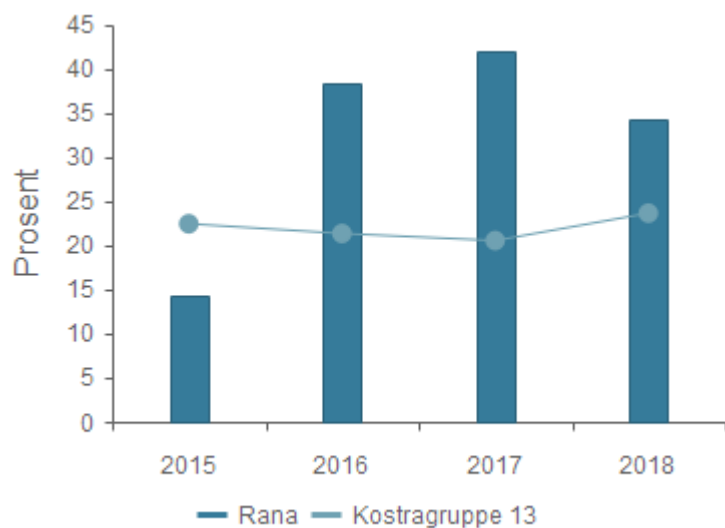
Økonomi - Brutto driftsinntekter i kroner per innbygger

	2015	2016	2017	2018
Rana	77 009	80 914	82 885	84 077
Kostragruppe 13	70 665	75 204	78 509	80 464

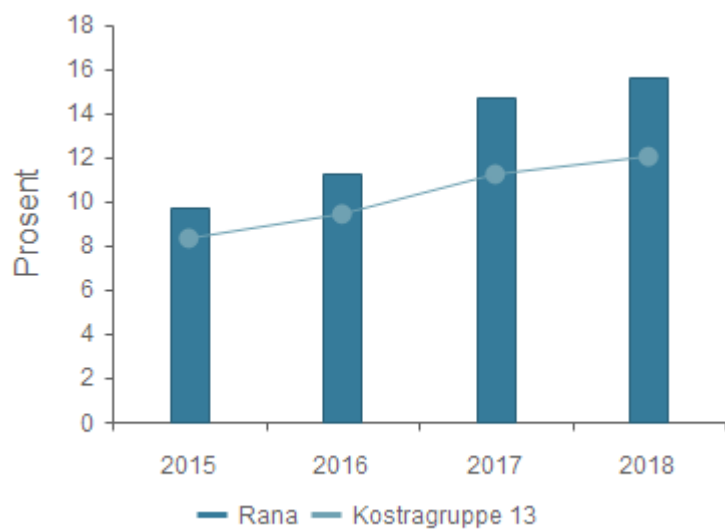
Økonomi - Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter

	2015	2016	2017	2018
Rana	1,7 %	6,4 %	4,8 %	4,1 %
Kostragruppe 13	2,9 %	4,0 %	3,4 %	1,6 %

Økonomi - Egenfinansiering av investeringene i prosent av totale brutto investeringer (prosent)

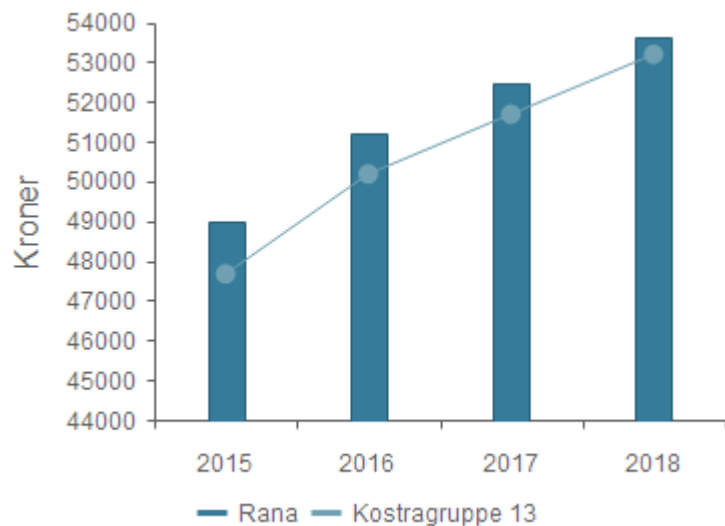
	2015	2016	2017	2018
Rana	14,2 %	38,4 %	41,9 %	34,3 %
Kostragruppe 13	22,4 %	21,3 %	20,5 %	23,6 %

Økonomi - Fri egenkapital drift i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)

	2015	2016	2017	2018
Rana	9,7 %	11,2 %	14,7 %	15,6 %
Kostragruppe 13	8,3 %	9,4 %	11,2 %	12,0 %

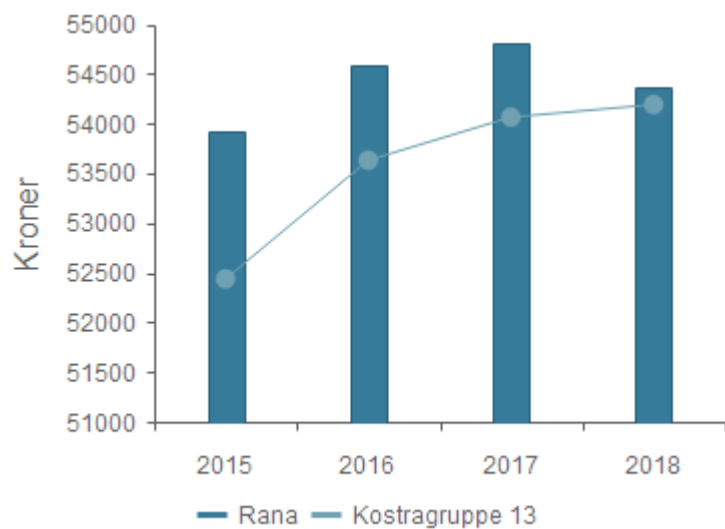
Økonomi - Frie inntekter i kroner per innbygger

	2015	2016	2017	2018
Rana	49 001	51 222	52 462	53 611
Kostragruppe 13	47 667	50 180	51 683	53 187

Økonomi - Frie inntekter i kroner per innbygger (B)

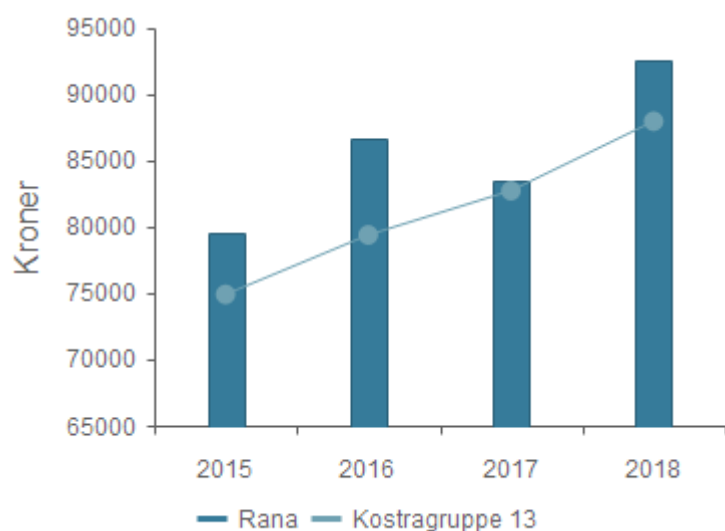

	2015	2016	2017	2018
Rana	53 930	54 579	54 802	54 375
Kostragruppe 13	52 437	53 630	54 063	54 190

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

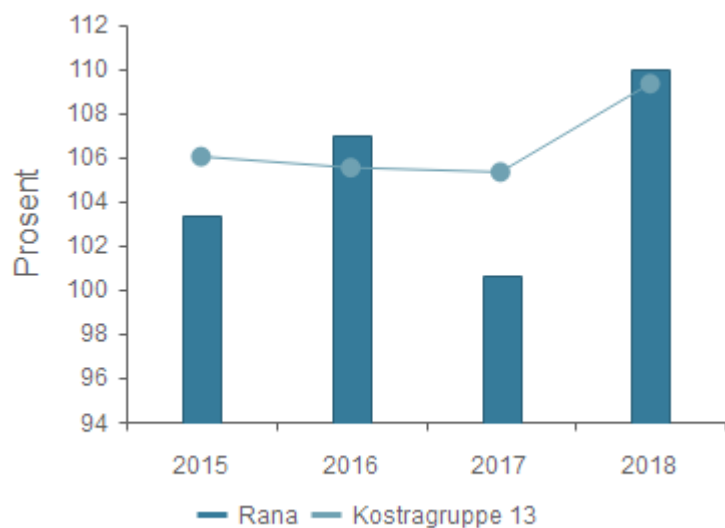
**) Graf er justert med utgiftsbehov

Økonomi - Langsiktig gjeld ekskl. pensjonsforpliktelser Beløp per innbygger (kr)

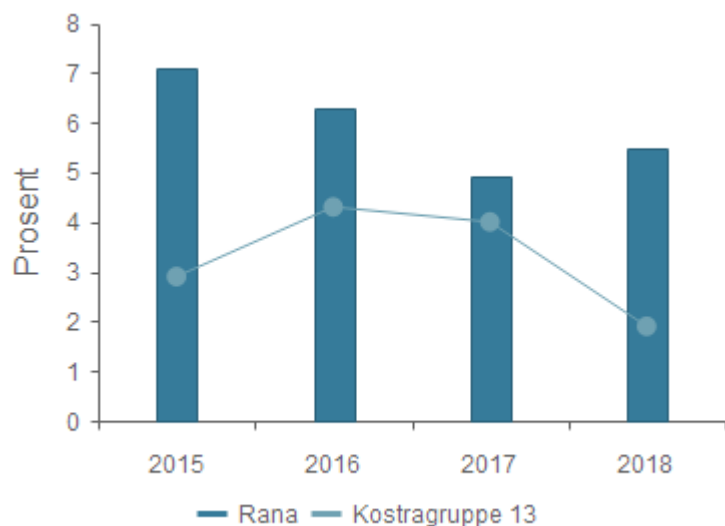
	2015	2016	2017	2018
Rana	79 580	86 551	83 421	92 487
Kostragruppe 13	74 870	79 348	82 678	87 908

Økonomi - Langsiktig gjeld ex pensjonsforpliktelser i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)

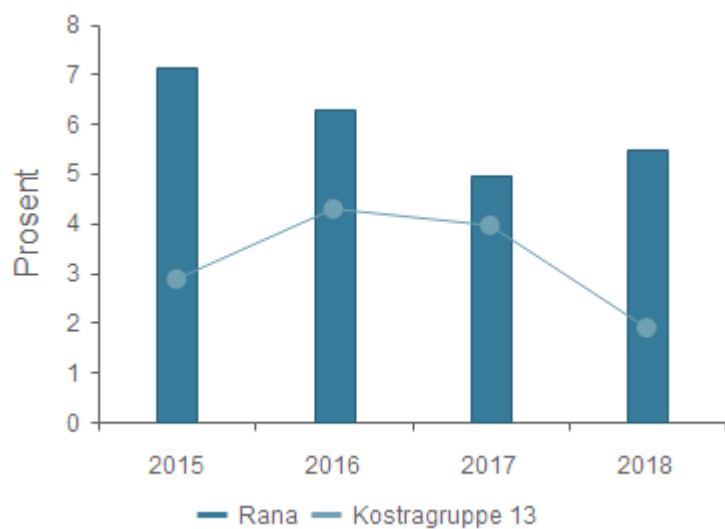

	2015	2016	2017	2018
Rana	103,3 %	107,0 %	100,6 %	110,0 %
Kostragruppe 13	106,0 %	105,5 %	105,3 %	109,3 %

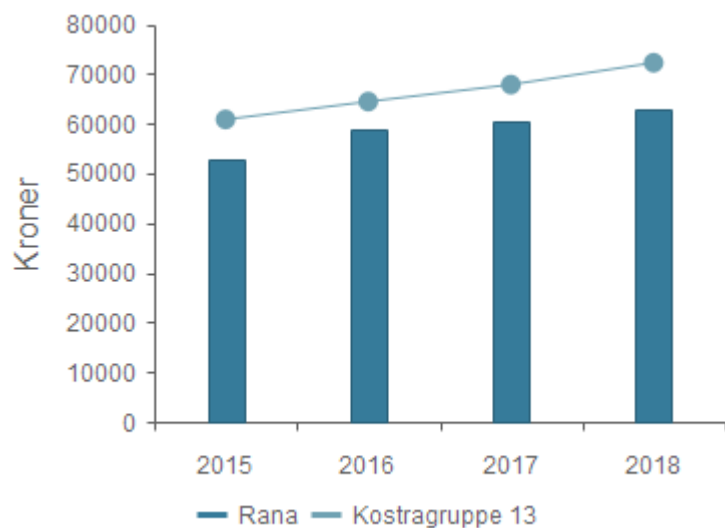
Økonomi - Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)

	2015	2016	2017	2018
Rana	7,1 %	6,3 %	4,9 %	5,5 %
Kostragruppe 13	2,9 %	4,3 %	4,0 %	1,9 %

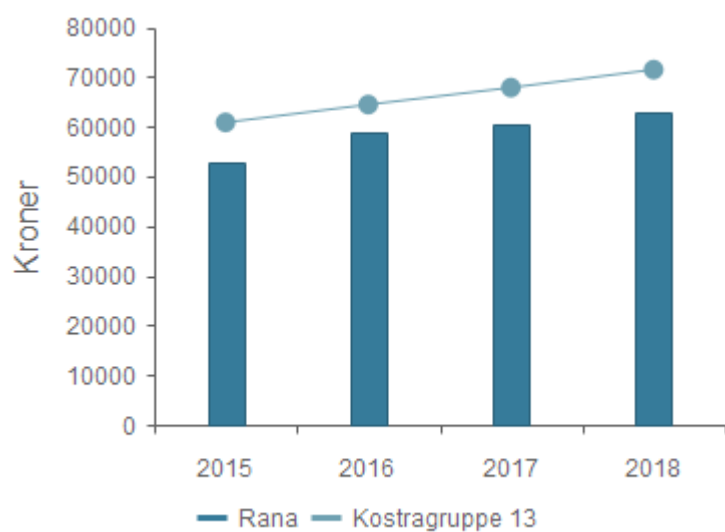
Økonomi - Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (B)

	2015	2016	2017	2018
Rana	7,1 %	6,3 %	4,9 %	5,5 %
Kostragruppe 13	2,9 %	4,3 %	4,0 %	1,9 %

Økonomi - Netto lånegjeld i kroner per innbygger

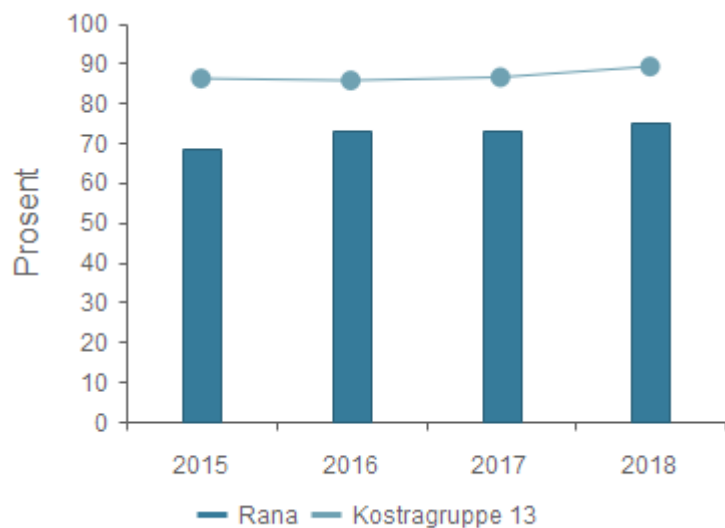
	2015	2016	2017	2018
Rana	52 746	58 891	60 306	63 036
Kostragruppe 13	60 812	64 403	67 820	72 214

Økonomi - Netto lånegjeld i kroner per innbygger

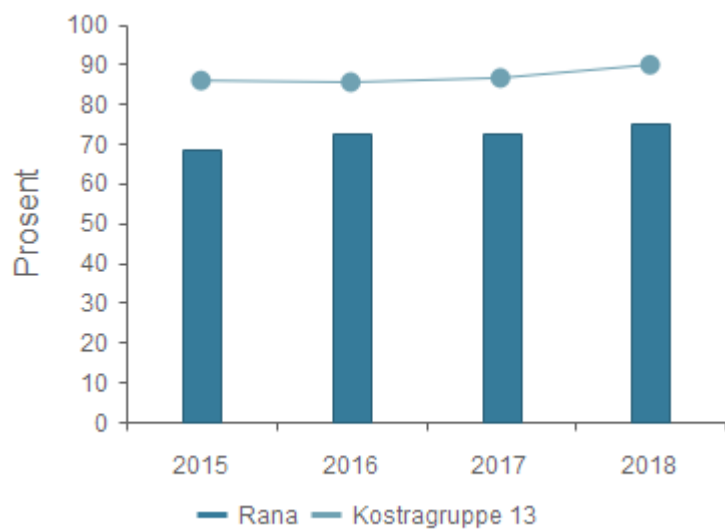

	2015	2016	2017	2018
Rana	52 746	58 891	60 306	63 036
Kostragruppe 13	60 812	64 403	67 820	71 431

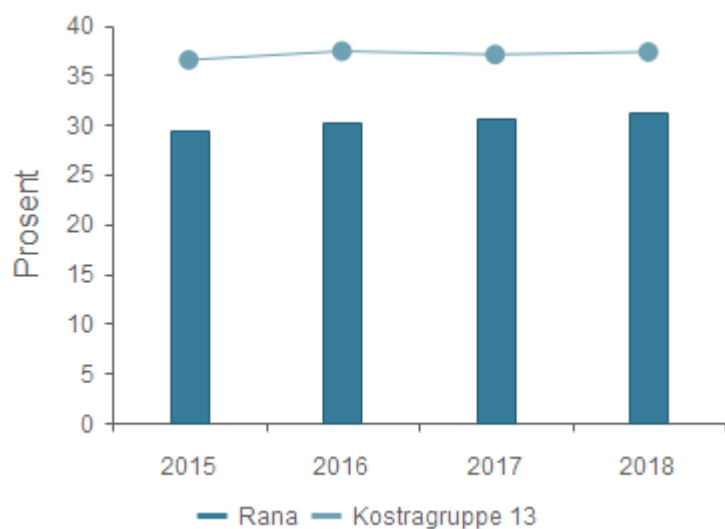
Økonomi - Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter

	2015	2016	2017	2018
Rana	68,5 %	72,8 %	72,8 %	75,0 %
Kostragruppe 13	86,1 %	85,6 %	86,4 %	89,1 %

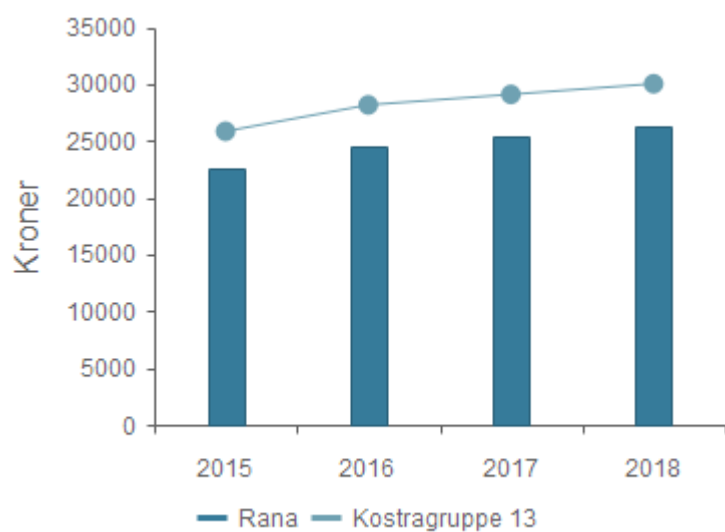
Økonomi - Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter (B)

	2015	2016	2017	2018
Rana	68,5 %	72,8 %	72,8 %	75,0 %
Kostragruppe 13	85,8 %	85,4 %	86,4 %	89,8 %

Økonomi - Skatt på inntekt og formue (inkludert naturressursskatt) i prosent av brutto driftsinntekter (B)

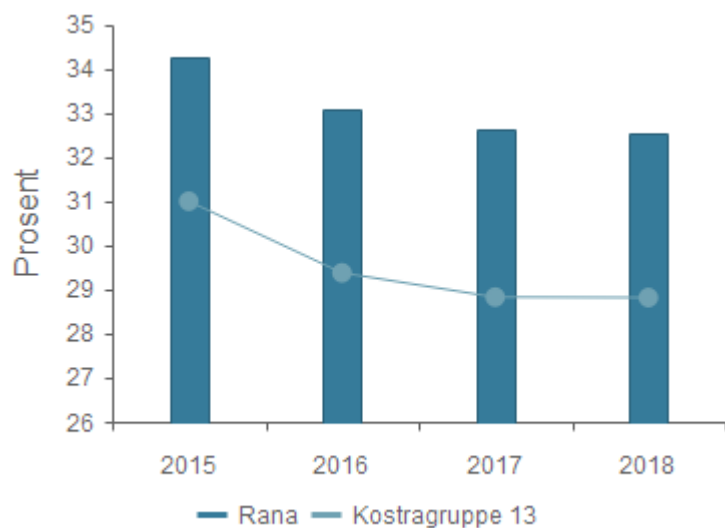
	2015	2016	2017	2018
Rana	29,4 %	30,2 %	30,7 %	31,2 %
Kostragruppe 13	36,5 %	37,4 %	37,0 %	37,3 %

Økonomi - Skatt på inntekt og formue Beløp per innbygger (kr)

	2015	2016	2017	2018
Rana	22 633	24 444	25 420	26 260
Kostragruppe 13	25 826	28 148	29 072	30 008

Økonomi - Statlig rammeoverføring i prosent av brutto driftsinntekter (B)

	2015	2016	2017	2018
Rana	34,2 %	33,1 %	32,6 %	32,5 %
Kostragruppe 13	31,0 %	29,4 %	28,8 %	28,8 %

Velkommen til Rana kommune

Nyheter og kunngjøringer

Frister Høringer Nyheter Offentlig ettersyn
Pressemeldinger Sosiale medier

Selvbetjening / Kontakt oss

Beredskap Foreningsregister Gebyrer Kart
Ledige stillinger Postlister Profilhåndbok
Skjema Vakttelefoner

Barn, familie og skole

Barnehage Barnevern Familietjenesten
Helseyskepleier Jordmor Logopedtjenesten PPT
SFO Skole Skolerute SLT Trygg oppvekst
Voksenopplæring

Kultur, idrett og fritid

Moheia Bad/fritidspark Kino Bibliotek
Kulturskole Idrett Fritidsavdeling Friluftsliv
Priser Tur/skiløyper Tilskuddsmidler

Helse og sosial

Fastlege Flyktninger Folkehelse
Funksjonshemmede Fysioterapi Kriesenter
Legevakt Psykisk helse Rehabilitering Rus
Økonomisk hjelp

Omsorg

Omsorgskontor/tildelingskontor Botilbud
Demensteam Helsetjenester i hjemmet Hjelp i
hjemmet Kreftomsorg Møteplasser
Sykehjem

Bolig og eiendom

Botilbud Bostøtte Byggesak Drikkevann
Gravemelding Kart Planbestemmelser
Reguleringsplaner Situasjonkart Startlån
Vannmåler

Brann og feiing

Nød alarmering 110 Akutt forurensning
Beredskap Branntilsyn Feiling og tilsyn Kurs
og kompetanse Restverdiredning.

Vei og trafikk

Gravemelding Motorferdsel i utmark
Parkering Tilskudd private veier
Trafikksikkerhet Veivedlikehold

Natur, miljø og avfall

Forurensning Klima Motorferdsel i utmark
Ranfjorden Ranelva HAF Renovasjon

Skatt og kommunale krav

A-ordningen Arbeidsgiverkontroll e-faktura/
Autogiro Eiendomsskatt Endring av
skattekort/kontonr Skatte/MVA-attest

Næring, Jordbruk, skogbruk, utmark

Bevillinger Erstatning Jakt/fiske
Jegerprøven Konsesjon Kraft
Næringsutvikling Skogfond Snarefangst
Tilskudd Vilt påkjørsel

Politikk og administrasjon

**Politisk representasjon,
Møteplan og saksdokumenter**

Postlister og arkiv

Fakta om Rana

Jobb i Rana kommune

Innkjøp, Priser og gebyrer
Organisasjon Beredskap

Valg
Møter på nett - Innbyggerinitiativ

Enheter og ansatte

Planer, budsjett og regnskap

Profilhåndbok